

ПАВЛЕНКО ГРИГОРІЙ ВАСИЛЬОВИЧ

25 грудня 2001 р. раптово помер відомий український учений і педагог, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри нової і новітньої історії та історіографії Ужгородського національного університету Григорій Васильович Павленко.

Г. В. Павленко народився 20 квітня 1936 р. у с. Новий Мир Поліського району Київської області. В 1953 р. закінчив Варовицьку середню школу, а через шість років — з відзнакою історичний факультет Ужгородського університету. Протягом 1959—1962 рр. Григорій Васильович працював викладачем нової історії в Південно-Сахалінському педінституті. Хоча робота була й цікавою, але потяг до наукових пошуків взяв гору. В 1962 р. Г. В. Павленко став аспірантом кафедри нової і новітньої історії Московського державного педінституту. Його науковим керівником було призначено відомого вченого, професора О. Л. Нарочницького. Молодий науковець зупинив свій вибір на аграрній проблемі в програмних документах німецької соціал-демократії кінця XIX ст. Розпочаті пошуки продовжив під час навчання в Берлінському університеті ім. О. Гумбольдта (1964—1965). У цей період з'явилися його перші наукові публікації у фахових виданнях.

З вересня 1965 р. Г. В. Павленко працював в Ужгородському університеті. Був викладачем (1965—1966), старшим викладачем (1966), доцентом (1966—1983), професором (1983—2001), завідувачем кафедри історії стародавнього світу, середніх віків та історіографії (1988—1993), завідувачем кафедри нової і новітньої історії та історіографії (1993—2001), деканом історичного факультету (1986—1991). В 1966 р. захистив кандидатську на тему “Німецька соціал-демократія і аграрне питання (1890—1895 рр.)”, а в 1982 р. — докторську “Проблема союзу робітничого класу з селянством в німецькій соціал-демократії в період переходу до імперіалізму” дисертації. Йому було присвоєно вчені звання доцента (1968) та професора (1984).

Г. В. Павленко — автор понад 250 наукових, навчально-методичних і краєзнавчих публікацій, присвячених переважно актуальним питанням германістики, а саме: німецька соціал-демократія й аграрне питання в другій половині XIX — на початку XX ст.; історіографія виникнення Німецької імперії; життя і діяльність окремих німецьких революційних, політичних чи державних діячів — А. Бебеля, О. Бісмарка, В. Вейтлінга, Ф. Енгельса, К. Каутського, К. Лібкнехта, Р. Люксембург, К. Маркса та ін. У цьому контексті виділяється монографія Г. В. Павленка “Вильгельм Вейтлінг” (Москва, 1985), в якій всебічно висвітлено головні життєві віхи та діяльність відомого представника німецького робітничого руху. Крім того, Григорій Васильович був автором змістовних рецензій на праці німецьких учених — К. Андерса, Г. Лемана, Х. Хессельбарта, Д. Шаафа, Й. Штрайзандта та ін.

В коло наукових інтересів Г. В. Павленка входила і проблема російсько-українсько-німецьких суспільно-політичних, наукових і культурних зв'язків другої половини XIX — початку XX ст. Він був автором низки публікацій з таких проблем, як “Іван Франко і Німеччина”, “Леся Українка і Німеччина” та ін. Брав участь у роботі Міжнародного симпозіуму ЮНЕСКО “Іван Франко і світова культура”, що відбувся в 1986 р. у Львові. Актуальним є дослідження Г. В. Павленка “Німеччина і німці в житті й творчості Т. Г. Шевченка” (Ужгород, 1995).

Цікавився дослідник й історією Закарпаття. Він був співавтором таких колективних праць, як “Історія Ужгорода” (Ужгород, 1993), “Нариси істо-

рії Закарпаття” (Ужгород, 1993. — Т. 1) та ін. Крім того, ним написано чимало нарисів, присвячених видатним особистостям краю — М. А. Балудянському, А. Ф. Бачинському, Ю. І. Гуці-Венеліну, О. В. Духновичу, П. Д. Лодію, М. Л. Мункачі, І. С. Орлаю та ін. У цьому ж контексті треба згадати й працю Г. В. Павленка “Німці на Закарпатті” (Ужгород, 1995). Це одне з небагатьох досліджень з даної тематики. А ще він був автором малого енциклопедичного словника “Діячі історії, науки і культури Закарпаття” (Ужгород, 1997; 2-е доп. і перероб. вид. — 1999).

Г. В. Павленко активно досліджував і проблеми розвитку історичної науки та методології історії. Він був автором низки ґрунтовних публікацій із згаданих питань (“Яка історична наука потрібна теперішній Україні: методологічний аспект проблеми”, “Українська історична наука на роздоріжжі: зміна парадигм (теоретико-методологічний аспект проблеми)” та ін.). Крім того, Григорій Васильович розробив ряд методичних порад, навчальних програм нормативних і спеціальних курсів тощо. Його навчально-методичні публікації вчать студентів правильно готуватися до семінарських занять, написання курсових і дипломних робіт, складання заліків та іспитів тощо.

Свій багатий педагогічний досвід професор Г. В. Павленко використовував у навчально-виховній роботі. Він читав курс “Нової історії” та ряд спецкурсів. Дбав про підготовку науково-педагогічних кадрів. Під його керівництвом четверо аспірантів захистили кандидатські дисертації.

Вчений і педагог Г. В. Павленко брав активну участь і в громадській роботі. Тривалий час входив до складу спеціалізованої вченої ради при Ужгородському університеті із захисту дисертацій на здобуття наукових ступенів кандидата і доктора історичних наук за спеціальностями “історія України” та “всесвітня історія”. Крім того, був відповідальним редактором перших трьох випусків наукового збірника “Карпатика” (Ужгород, 1992—1995), членом редакційної колегії “Наукового вісника Ужгородського університету. Серія: історія” (1999—2001) тощо.

Усе своє свідоме життя Григорій Васильович Павленко натхненно працював на науково-педагогічній ниві. Він вніс помітний вклад у вітчизняну та зарубіжну історіографію. Своїми добрими справами заслужив вдячність і добру пам’ять.